

Bille: Bible for Ecclesiastes

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Ecclesiastes

1

¹Ah gahni pag tenanale bah ahlihi gihri, bih billale David ni murung a Jerusalem. ²“Mahnannani! Mahnannahni! wab̃b̃ahle ba ahli gihri.”³Inininah mahnanna ni! Ga kuwa mahnannani!”⁴Mangah buwah buhri ni nga ni tuhmole ni pag kuwa tehyie kahra?⁵Bihla mwoh ka gihra mahla, bihla mahbi ka juh, nguja nga diya bihye. ⁶Kahra nga ki puhro yangha wohra njeh ni kahra yeh ke puhra ba puh nga gha. ⁷Guh puhra nji Gangrah juh kanni, pihliya yehre nji Ebbe, keminiya kwa wohro kahni nji ba njire le d̃gha yeh yehe juh deshi. ⁸Ah sahang magula kuwah bongha inna a bangmuru, ni gowoha, sahang magulla ni dunshiha. Nji ba salang ki wohangha, nji behni ahga wohangh. ⁹Ga kuwa ha ri ma allah, bung yah teh ka wahwi wagihri a muhri agha. Njum ni din ni ga sing agha. n yahle kihrun d̃ unshini ga og agh. ¹⁰Ga wohro ki pagha ini pag gah ki pagha, ni gah wohro pagha ini pag gah pagha. Gihma piyoh yah a pagha bin jehle kahra agh./ ¹¹Gihri nga ntangha ah ya wab̃b̃ah, mama dumo ma piyoni agh? Ga wohro d̃gha, dinna kunbangwo woha ari kunbangle sun. ¹²Bung yah sin ga kunbangho woh agh nya lo densheni kunbanghwoha ni gah pag gihri ma gouna njung mama ka pushi ga d̃ingha nyahle a dense agha. ¹³Mihni bah alihi gihri, yeh noungna murung muhri a Israila a Jerusalem. ¹⁴Ntig yang nbihla ni ahlihi yehriteng ga kuwah ayagha a Kulli agh. Bihlibi gouwo kungha gangshina kulli arih pi muhna bayong masin-sin ih gangshiri ni. ¹⁵Nshinna gi pagnani kwa a pagha buehla 4kahraha yeh sinah, ah gihma nannani regnihli guhni. ¹⁶Nghani gahna a teshiya a puriha! Ga wohanawahye banghingha. ¹⁷Nnateng ni kunyian, nnahni “Sinah, nallah gihrun ma yeriteng duhra a beni a aghan dungnga a Jerusalem kunyian sinna guhlole gipanna ni yeriteng.” ¹⁸Nibehniya ntonleh kunyian ih yehri gihri, ih d̃ig bah hag ni nboloh juhwa a yehre ninah a dun lih guhni ¹⁹Gohwohle yehri gihri dug-dug gahnale nga hang, ni behni kun yehri ha buhrina ni yong mapinna.

2

¹N'nahyi kunyahlang, “zu nibeni, Nga pyero ni binmurubang. Ninani og boro.” Keminiya nshinna, mama deshiya manangnani. ²N'nah amuri ollo, “tolli banghani,” ni amuri boro, “Mang pag tekushi?”³Mbilliyi kunyahlang niyellang Ngi gullo murang ni mbah. Mini ndang d̃engshe lang ihbi billi meng ni yeriteng teya miyang nwa bolla boriyo. Miyang ngi alla gi maborna ate amuna abamashinshin te pagha anji kara ari akunbang d̃ignjah le yang. ⁴Ngi malla agimagullina. N'bangha alah ate murang ni paniya anjingung te murang. ⁵Mbaghi murang babang ni abin-usulo, mpaniya anjah anjingung ni kwa agha yeh. ⁶Ngiliya aguguri ma muru ate pah muru amuringung bah angung ki gulli nga nhang. ⁷N'nkura aguro abuna ni aguro amehna; Miyang ni aguro ni abilla aliyang nga. Miyang deshili ni agiluwo luwondah ni luwo anjuh, mama gowo orr amurung ni kwa nongmurung a dummang a Jerusalem nga. ⁸Miyang deshili nkpãb̃bi murang agifugna maposhina ni mayiyilling, agikumna ma murung ni kasanje. Miyang ni abatungya, kpãb̃na abuna ni amehna, ni ansarilah, ni binmurubang le amuna abayong. ⁹Ninani n'd̃igni magulla ni bakumo nworu abeni kwa adummang a Jerusalem agh, le yeriteng lang uwo arang. ¹⁰Agah kwa ntig njiang riya, ni ngiti yang niya. Ni ngitiyi kunyahlang boro agh, atema kunyahlang pag binmurubangari atumo lang kwa ke boro ni pag nwah ate atumo lang kwa. ¹¹Le nshinna agipagna bung lang ni kwa mal agh, le amuri atumo ni pag nga, kemini deshiliya ga kwa agh manangnani-ninga pir gung. buhro nya anjikara a yeh agh. ¹²Le mpilla te shinari yeriteng, deshiya ni bangha ni boriyo. Ate mang uwo beni ki nongmurung ka agh ka pag ka wor ga murung woro pagha? ¹³Le Miyang gi log te yere yeriteng wara boriyo, ninga mama te poshibang osso wara pinna. ¹⁴Ke bayeriteng ki pag tumo ni njih ni amuri yak i shinni bah ih ka nhang nga, keminya bayong manangna agh ih ginya apinna, teya ih yerina njah gipagna egh ni ki pagha ri yang kwa. ¹⁵Le Ngi nah a kunyahlang, “mang ngi pag bayong manangna, deshiya ihka pag nga. Ninani mang ihka ariya nga miyang ni yeriteng dudung agh?” le meshili a kunyahlang, “mama deshiya manangnani.” ¹⁶Ate bayeriteng agh, ninga bayong manangna, a nyha a deshiniya a kunbang masanna agh. Ari akunbang ni ki zu a ga kwa agh ajangshi ne kikara. Ke bayeriteng wuh ninga wuh le bayong manangna. ¹⁷Ninani n'jenni usulo atema atumo ni kwa pagha anji kara agh temashihra ni a rang. Atema aga kwa niya manangnani-ninga pir guh. ¹⁸N'shibbi na agana ki kwa gani anji kara atema ihbi dagha a jum mang ate beni kwa ka zu a njum mang agh. ¹⁹Ate yang yere ko ihka d̃ig bayeriteng alle bayong manangna? Deh ihka digmagulla amura aga kwa anji kara nga tumo ni yeriteng lang gil agh. Mama deshiya manangnani. ²⁰Ninani Ngi logna tig kunyahlang te jenna atumo ni kwa pagha anji kara agh. ²¹Ate ma bwa nga nhang pag tumo ni yeriteng, yerigiri, ni yeritumo, keminiya ihka dagha aga kwa agh te beni ni pag gumu antire ya agh. Mama deshiya manangnani-buniyikusung magulla ni. ²²Mang ki pag buhro ni bwa ki kumo ari atumo ni kwa ni ari wol kunyong ni pagni atumo anji kara agh? ²³Kara ni kwa agh tumo le nga ni konno ni gani, ninani ni duh agh usulo le ni kum wusulo agh. Mama deshiya manangnani. ²⁴Gumu nyha ye worry bwa ihbi lih ni nuh ni kumboro ari tumo le ya. Miyang ngi shin ninga njiteng ni ya pura abih Kulli. ²⁵Ate beni gan lih ko beni gan kumma ajah boro niya se bin Kulli? ²⁶Ate te beni kpakunyah ya, Kulli pah yeriteng ni yerigiri ni binmurubang. Teya, ke abagimashihra ih pah atumo kpãb̃ba ni gilbingiri atema ihka pih beni kpakunyah Kulli agh. Mama deshiya manangnani-ninga pir gung.

3

¹Ate aga kwa agh kunbang le ni tighi ya nga nhang, kunbang ate tenana ni kwa tinna bakuli. ²Kunbang nga nhang te billa ni kunbang te wuh, kunbang te jamma ni kunbang te uwa angung. ³Kunbang te wollo ni kunbang te irritenna,

kunbang te saniya ni kunbang te bagha,⁴Kunbang nga nhang te buwa ni kunbang te ollo, kunbang te buwa'agh ni kunbang te tangwan,

⁵Kunbang te bug tahli koh ni kunbang te kpaɓɓa atahli, kunbang te agha abayong baɓɓa ni kunbang te bang ag bang.

⁶Kunbang nga nhang te shin bang ate giri ni kunbang te dag shinsbang, kunbang te bol giri ni kunbang te bug agiri koh,

⁷kunbang te saniyi gi'ishina ni kunbang te sor gi'ishina, kunbang te bolgung ni kunbang te nahteng.⁸Kunbang nga nhang te agnjung ni kunbang te shibimurung, kunbang te luah ni kunbang te digpyem. ⁹Buhro mang batumo ki kummo ari tumo le? ¹⁰Nshinna tumo ni Kulli pih bamashinshin ihbi meshiliya. ¹¹Kullipagna ga bor agh kwa ari akunbang le. Nye tigna kikenne a kunyahli yang. Keminiya bayang mashinshin ni logle yeri agipagna ni Kulli pagha, logha ri kundunna le yang ha kenna njijere malla le kwa. ¹²Meng nga yerina gumu nyha ki bor yi bwa wor binmurubang ni pag gimaborna a dig njah le kwa- ¹³Ke beni kwa agh ka lih ni nuh, ni yeri niyellang ih kumni binmurubang ari atumo le agh. Mama pag gipahna le Kulli abin bayong mashinshin. ¹⁴Meng nga nyerina ga kwa Kulli pag nga ka dig ha kikene. Gumu nyha a logle abuhro ari alle a tol koh, atema ih Kulli ni paghi ate bwa ka purari nya ni gullo agh. ¹⁵Agah kwa nga nhang agh wale pagha; agah kwa nga nhang agh wale pagha. Kulli ni pag abayong mashinshin al agi songrina. ¹⁶Meng nga nshinna temashhra ni a nji kara, bah njiteng nga nhang agh, ni bah njiteng, temashhra nhang nga. ¹⁷Miyang ngi nah yi kunyahlang, "Kulli ka wabnjuoh ke banjiteng ni bateshihra a kunbang mabwaate tenana ni kwa ni agipagna ni kwa agh." ¹⁸Miyang ngi nah yi kunyahlang, "Kulli pyershi abayong mashinshin te ihbi dummi yang ih le a yangha ninga agiluwo." ¹⁹Ate tigyong le amuna bayong mashinshin ni tigyong le giluwo nga mwoh. ke wuh mwoh nga ning wuh mamona. Ponusulo nga mwoh ari yang kwa. Ga kwa agh manangna ni. Gah kwa agh akah bah mwoh agh. ²⁰Ga kwa agh pura atubu, le ga kwa agh ki nyera atubu. ²¹Yang beh yere ille bongho le bayong mashinshin ki wora kuli ke bongho le giluwo ki wora anzali ba ngunjuh agh? ²²Ninani deshili Ngi yerini ihle gumu nyha wor yi bwa keni ogboro tumo le, ate ihni pag gipagne. Nyang ka gan yeshe te ih nji shin ga gipagha a njummi ya?

4 ¹N'dey mwoh deshlya Miyang ngi dengshi ni pariya ni kwa ki pag ri anjikara agh. Nshinna, ke buwa le abeni a para, le bwa nyha ka gim yang agh! dighamuribang nga abih abaparbang, le bwa nyha ka gim yang agh! ²Ninani Ngi tolla abeni wale wuh agh so wora abeni uwo, beni wa dig njah agh. ³Ngho teya, nye wor yang kwa agh beni ni sang dignjah agh ni, beni ni sang shin agi temashihra ni a pagha a kara agh. ⁴Miyang ngi shinna agipagna tumo ni kwa tumobung ni ya nye digna gi kiki bamurikallah. Mama deshlya manangnani-ninga pir gung. ⁵Bayong manangna agh nyang bih nyha ki pag tumo agh, ninani gilih le nga ayeh nyam ngiri.

⁶Keminiya borna ke buhro ni a bung nga ke tumo ma olollo le ni bung bahri ni tumo ki al ate lel gung agh. ⁷Mpilla Ngi shin gimanagnani a kara agh.

⁸Njah bwa nhang nga ni muri kunkolong. Ih nyha biyong, ke muna alle munterung nga, keminiya atumo le kwa agh malla le nya nga nhang, ke anjih a dim ni alla agikumna agh. Ih gahla, "Ate yang ih gana tebi ni gitiyi murang boro?" Mama deshlya manangnani-bang mashihra. ⁹Abwa bahri pag tumo yarata wor mwoh; kpaɓɓa le yang ka kummi yang tumo nwah maborna. ¹⁰Ate nga mwoh kpah agh, mamona ka logshi bih. Teya, who ni beni mwoh kukolong ke kpah agh nga bwa nyha ka logshi ya. ¹¹Nga bahri nongha binmona, aka pag tuntun, keminiya niyellang ni mwoh ka pag tuntun kukolong? ¹²Bwa mwoh kukolong aka gani, keminiya bahri logle tagyi wollo, ke nguri apigri tahro-tahro agh ni tuh ningo agh. ¹³Borna ke a dig ba enna keminiya basadeng ma yeriteng ke bagulla ni murung manangnanga ni ye yeri teshikiri ri lagha agh. ¹⁴Mama njiteng nga basadeng nongmurung a binkuro, alle nga ma abilli ni enna a njemurung le ya.

¹⁵N'shinna beni kwa ki dignjah le ye nga ki ginya anjikara agh, kpaɓna basadeng ni ka logho te ag bang le ya. ¹⁶Malla nyha te abeni kwa ki tollo ka og tele murung mapiyo agh, keminiya awo ka le dudung le yang ni wa bongshi ya. Njiteng mama deshlya manangnani-ninga pir gung.

5

¹Lel ginya longha awo kah a liye Kulli ya. ken gyaɓ te teshikiro osso wara pah dahra le bayong manangna, beni ni yere agah ah pagha mabwa ni ya agh. ²Ka dig ba kahri nahteng ni kunno agh, le ka aya dag kunyahlo ihbi kahri zuni tenana ni kwa'agh akundum Kulli ya. Kulli nga a akuli, keminiya awo nga angunnjah, ninale dey ateng lo a dig fitong.

³Nga awo nga ni agiri dudung apagha ni gangshi ro amur yang nga, alogle a lori loro mani botiya agh. Ateng dudung ni awo wabɓa, ih pagha ateng manangna ni aka wabɓa. ⁴Nga akaniyi te kulli ya, ka tol kunbang paghi ya, te Kulli nya ki ogboro le abayong manangna agh. Pag gah akniyigiri aka pagha. ⁵Borna ke na kaniyigiri ya ke akaniyi gah ni awo pagha agh. ⁶Ka dag kunno ihbi tig ngiro agimashihra agh. Ka nahyi bakuntumo le mallah, "Ih aboriyo ke ah kaniyigiri." Atemang ke a tig Kulli a yahlulla njiri kaniyi yiri, alushi ni yeh Kulli ihbi girnjah atumo abuwo? ⁷Ate nga aloro gogwo ni ateng gogwo, agi manangnani. Tebiya, bang Kulli! ⁸Nga a shin ba'enna apara ni wabbi njuoh ni billa ma yarata ah kassanje lo, ke ihbi dig wo gi ngobɓong ninga bwa nyha yeriya agh, atema abwa nga nhang ni dighamuribang ni ki shinna abeni binje leyang nga, ababɓa nga a bikuli amur yang. ⁹A buhre' ya, ga nzalibishiya mami beni kwa agh ni, ke murung ma ni muriya ih tol gah nzalibishiya ah babang. ¹⁰Beni kwa'agh ki agnih ni gifugnaposhina agh ni ih dimma ni gifugnaposhina agh, alle beni ki agnih ni gikumna agh ni dimma ni kumo agh. Mama, deshlya, manangnani. ¹¹Nga

gikumna buhriya, ninani deshili abeni ki lih ya. Buhro mang ni gikumna abin tele ate ihbi shinni ni gowo ni anjih?¹²Ke njituhlo le batumo nga piem, alle lih fitong ko dudung, keminiya gikumna le bakumo ni dagyi ihbi nongtuhlo yarata.

¹³Gimashihra nga nhang N'shinna njihkara. Gikumna ni tele sogriya, pil yi gani. ¹⁴Ngha gikumna le bakumo boro anjere mashihra, muni ya, mama mwoh ih pag terri yaa dagne gumu nyha abih ya. ¹⁵Ninga mama bwa puri ayeh ngih ya, ninani deshili ihka wori ni tesallang. Ni ih tol ngoso tumo le abih ya. ¹⁶Gimashihra mabiya ihni, nga bwa zuni ya, ihni ihka wora na. Ninani buhro mang nga temuri beni paghi gung tumo agh? ¹⁷Ari akunbang le ya ih lih ni pinna ni a gani magulla ni konno ni yahlulla. ¹⁸Nshinna, nga nshinna boro ni yarata agh ihni ate bwa lih ni nuh ih kum binmurubangari atumo nga ih paghi atumo anjihkara ari akunbang ma dignjah le ni Kulli pih ya. Ate mama ni pag gipagna le bwa. ¹⁹Beni kwa te Kulli pih akumo ni agikumna ni irritenna agha ngoshe ni binmurubang ari tumo le agh-gipahna mama abin kulli. ²⁰Ate ni osso dengshi a yahli karani kwa'agh akara dignjah le, atema Kulli tigne ih wagri ri ni agah ih ogbore ya.

6 ¹Batemashihra nga nhang shinna anjihkara, ni ki dugro amura abayong. ²Kulli ni pah akumo, agikumna, ni gussa abwa ate ihbi kum ga yeh tol'agh atemuri, keminiya Kulli ni pih irritenna ni ihka ogni bore le yang nga. Tebiya, biri ni ogbore. Mama manangnani ni agikonna ma funna. ³Ngha bwa pag ter amuna woro-tongnotogno ni dignjah abogho dudung, ninani akara bogho le gowo ni, keminiya nga kunyahli ni dimma ni agimaborna le ni alingshi ya, le ih nah muna ah billa lueh ya wara beni nga nhang agh. ⁴Njah muna wo agh tekushi nya ni wora apinna, le lulli a vulle a pinna. ⁵Teya munani nya ni shin njihkara ko yeri gubung nga, ushilina ko ke beh nyha. ⁶Ko ke bwa ka dignjah bogho gwesh bahri keminiya ni aliyi ogbore agah agh, ihka nji bah mwoh beni kwa agh ki kah nhang nga. ⁷Atumo le bwa kwa'agh ate kunni ni, keminiya ayual le ni ki dungshi ya. ⁸Ninani, buhro mang bayeriteng nga ni amuri bayong manangna? buhro mang bayong manangna nga ni nga yerina niyellang ni agipagna akundum abayong babba? ⁹Aga njung shin agh wara ga yahlung ki alla. Mama manangnani-ninga pir gung. ¹⁰Agah kwa nga nhang agh a wara apih lulling, ga kwa bayong mashinshin nga ninga awale ayeri. Ninani digna temangna ate ih mwono ni beni mwoh ni irritenna wori. ¹¹Ke ateng dudung abeh ya, manangnani aka pilla. buhro mang abin bwa? ¹²Ate yang nyere ga ki boryi bwa njahni, ari min ntira akara ni akara manangnani ki duhro ninga minlim agh? Yang logle wabbi ih bwa mang ki pagha anjihkara anjummo ni wori ya.

7

¹Bayong maborna wara muru bolo ni dudug agh, ni kara wuh wara kara billa. ²Borna ke woro lah buwa'agh wor lah njibunno, ate buwa'agh ah ki zu ari avayong kwa akara malla le usulo le yang, ninani abayong ni njah agh ka tig gah akunyahli yang. ³Buwa'agh wara lollo, ate njum yahlulla kundum agh binmurubang ma kunyahlung ka zu.

⁴Ke kunyahli bayeriteng nga lah buwa'agh ni, keminiya kunyahli bayong manangna nga lah njibunno ni. ⁵Borna ke ateshikiro ri lagha le bayeriteng wor teshikirung ri nya le bayong manangna. ⁶Ate ninga wagha le ajuye ni ki ag gishe atitiye nkori ya, ninani deshili lollo le bayong manangna. Mama deshila manangnani. ⁷Njiteng agh gusso nga ki tig bayeriteng manangna, le lihkun nga ki biyi kunyahlung. ⁸Malla teng wara tinne; Gimyong le abayong abogho wara gullomurung a bongho. ⁹Ka dig ba kahri yahlulla a bongho lo agh, ate yahlulla digha a kunyahli abayong manangna. ¹⁰Ka nah, "atemang ke akara mayayina wora aga?" Atema te yeriteng ni paghi ke a illi bang ni ya. ¹¹Yeriteng, ninga gibere, borna. Ih buhra abeni ki shin kara agh. ¹²Ate yeriteng ki pah gbara ninga bolo ki gan pahni gbara agh, keminiya buhro le yerigiri ihni ni yeriteng ki pah usulo ri beni kwa ni ya. ¹³Shinnari agipagna le Kulli: yang ka gan non ga kwa woro gilla kogriya? ¹⁴Ngha kunbang borna agh, dig ni binmurubang a bore, keminoiya nga kunbang ni botiya agh, shinnari mama: Kulli dagne yang kwa te dignjah rung ni rung. Ate tekushi mama agh, mwoh nyha ka og tebi ya gah kwa ki zu anjumi nya. ¹⁵Ayeh manangna lang anjah agh nshinna agah kwa ni ya. Banjiteng nga nhang nga juhro ni njiteng le kwa, batemashihra nga nhang beni dignjah ni agitemashihra le. ¹⁶Ka dig banjiteng ni muro agh, yeriteng nga anjioh. Atemang ke abiyi muro? ¹⁷Ka dig batemashihra agh ko bayong manangna agh. Atemang ke awuh kedebang kunabng lo? ¹⁸Borna ke abol yeriteng ni, ni te awo adag yerieng. Ate le abeni kwa ki bang Kulli ya aka pag atumo le kwa. ¹⁹Yeriteng nga dighamuribang ni abin bayeriteng, wor amurung lum ni alahmagulla agh. ²⁰Ba gerenteng nyha a ngunnjah agh beni pag gi maborna ni pag giamshihra agh. ²¹Ka tig kiro gi teng ni kwa awabba, atema aka og guro lo ki nyommo. ²²Ate akunbang dudung, kunyah lo yerina, ko dey a nyommo ababba. ²³Agah kwa ni ya ndumne njiriyeriteng. Mini nah, "Mengha nga dig bayeriteng," keminiya wara gal ogle pagha. ²⁴Yeriteng nga dunna kukoh ni limma kikir. Yang logle kumi? ²⁵Mpilla kunyah lang te aliyigiri ni tignjung ni al yerteng ni pagsa anjiteng, ni yere ih temashihra gimangna ni boriyo agh banghani. ²⁶Nkumna wara luoh dudung ihni ni bamah ni kwa agh beni kunyahli dungshi ni atamma ni adambo, ni beni abih ya nga ah nguriya. Beni te kwa poshi yeh Kulli ya ihka kum abba ari, keminiya abagimashihra Akashi yang a yeh. ²⁷Shinnari gah ndoshiya, "Awabba le ba'aliyigiri. "Miyang ngi buhri agimapiyo aribih ate kummo pagshi anjiteng. ²⁸Mama pag ga nwa shin bang tebi ya, keminiya ni kummi ya. Ni kum banjiteng mwoh antira gwesh ya, keminiya bamah antira abeh kwa agh ni kum agh. ²⁹Gimapiyo ni kuma kukolong, keminiya awara a shin bang ke agima gani dudung."

8 ¹Yang ki pag bayeriteng? Beni ki yeri apagha ni njah ki dumma? Yeriteng bwani ni tig kundumi ki tuhbang aha ni, ni tenele kundung ih ariya. ²Miyang ngi poh gila aba teshikiro ri lagha le Murung atema Kulli kaniyinagiri ihka gbar yang.

³Ka kahra apura adag kundumi ya, ka a tangha awo kurtiye ga ni botiya agh ate murung ki pag borghi ya. ⁴Ke murung ka nongmurung, yang ka nah yi, “Mang awo pagha?”⁵Beni kwa agh boll agha le murung nga bangne piye. Kunyahli bayeriteng nga ih yeri ga kip agha ni kunbang ma logho. ⁶Ate tenana ni kwa agh yangha ni pilla maßwa ni kunbang ma pille, atema agiganshina le bwa agowo. ⁷Bwa nyha yeri ga ka ki zu agh. Yang ki gan waß ga ki zu agh?⁸bwa mwoh nyha ki dighamuribang amuri gung ihbi tagha njeh ya, ninani, bwa nyha ni dighamuribang amuri kara wuh le ya. Bwa nyha magyibung antira abatahluah akara luah agh, abatemashihra ni ki ashi abeni aguro le ni ya. ⁹Nyeri na agah kwa niya; ntigna kunyahlangari anjah tumo ni kwa apagha anjikara agh. Kunbang nga nhang bwa ki dumni dighamuribang amura anshille abayong ihbi kon bowo. ¹⁰Ninani Nshinna alingshi batemashihra abeng a tol yang abin magerenteng alingsa aya abayong ki bongshiya alahmagulla ni pag atemashihra le yang agh. Mama deshiya manangnani. ¹¹Ngha njuoh ni kur batemashihra ni ah kasha ni kara agh, le ih tigh yahli abayong mashinshin ihba pag temashihra. ¹²Ko ke bagimashihra pag temashihra mbende woro-tongno-tongno ni ye tol kunbang ah njah, teya ih nyerina boryi abeni ki pih Kulli gulo agh, ate abeni ki tangha akundumi ki dummi gulo agh. ¹³Keminiya ni ih wor olollo ni abtemashihra ; ni ih dignjah agh. Akara le nga ninga minlim atema ih nyha ih gushi Kulli ya. ¹⁴Gumu nga nhang deshi manangnani nga a pagha ngunnjah agh: abayong maßwa nga nhang ki kum ga mami abatemashihra, le abayong mashihra nga nhang te ki kum ga mami abyong maßwa ni ya. Miyang ngi nah mama deshiya manangnani. ¹⁵Ninani osso nahn oghoro, atema bwa nyha gimaborna anjikara ye wor lih ni nuh ni pag binmurubang agh. Agipagna ni ka tighi ari tumo ni kwa ih pagha akara ni kwa Kulli pih anjikara agh. ¹⁶Ngha ngi tigni kunyahlang te yeri yeriteng ni te yerigiri tumo ni apagha a ngunnjah ni ya, tumo ni a pagha njituhlo nyha nga agh ari njung ni duh ko ni bakara agh, ¹⁷le nshinariagipagna le Kulli kwa, nga bwa ni logle yerigiri ni tumo ni apagha anjikara. Ke niyellang fote bwa ki pagni tumo ki kumni tekushi, ni kummi yang nga. Ko ke bayeriteng ka tollo ih yerina, nit e yeri gumu agh.

9

¹Ninani agah kwa agh nah yi kunyahlang, te tig kunwar, le Ngi meshille ih le abanjiteng ni abayeriteng, ni agah kwa apag agh, nga abih Kulli, keminiya bwa nyha nyere le agnjung ko shibba ki lelli. ²Abayong kwa agh tigyong le yang mwoh, Tigyong ni mwoh agh ni lella abanjiteng ni abatemashihra, maßorna, aba-kunwar ni abagibene, ni abeni ki dahra ni abeni nyha ki dahri ya agh. Ninga mama abayong ki wuh ni ya, ninani deshili ni abagimashihra. Ninga mama beni kaniyigiri ki wuh ni ya, ninani deshili bwa ni ki bang ngoßbong kaniyigiri ya. ³Tigyong mashihra nga nhang ate ga kwa anjikara agh, agipagna ni mwoh agh ni ki pag yang kwa. Ke kunyahli abayong mashinshin dungshi ni gimashira, yahli yang nga bagha ni nga ayagha njah agh. Ni njummo agh a wora anluoh. ⁴Beni kwa kpabni dignjah agh nga ni tigyahlung-ko minlara ni njah agh wara luoh yim. ⁵Ate abeni anjah agh yerina aka wuh, keminiya luoh ni ki yeri gumu agh. A nyha awa uwo ni nwas agh atema dengshe le yang wara. ⁶Agnjung le yang, shibbi, ni kikel wale woro kikara. A nya awa uwo ni bang nga deshiliya ari agah apagha anjikara agh. ⁷Wor-woro lo, lih brodi lo ni binmurubang, ni nuh mbah lo ni yahlung poshina, ate Kulli agna ni agipagna lo. ⁸Dey dagra ihbiposso karani ke a agh ni dahro. ⁹Oghoro njah lo ni bamah ni ah agnjih ya a ri akara manangnani kwa Kulli poh anjikara agh-akara manangna lo kwa. Ate ihni pag nwas lo anjah ate atumo gani ni pagha anjikara agh. ¹⁰Gah kwa boh kumo ki pagha, paghi ni irrtenna lo, atema tumo nyha ko pagshiteng ko yerigiri ko yeriteng ni Sheol, ba awo ka nhang nga ¹¹Deshiya nye nshinna: Miyere nyha te abeni lilibi ya, alle luah te aba irrtenna agh, alle gilihna zu te abayeriteng, alle kumo te aba bamurung agh, alle kumßoro te abeni ni yergiri agh, keminiya kunbang ariyina ih pagha te yang kwa. ¹²Njiteng, bwa nyha yerii zu le kunbang ni ya, Abolla anjih ayeh ndambo mawuhna, ko abolla aminya ayeh gitamma, kunbang mashihra ponna amuna bayong mashinshin nga makpah amur yang nibiyeni. ¹³Nye nshinna yeriteng anjikara anjinjere ni gullo ashinarang nga. ¹⁴Minlah magulla nga nhang ni abayong fitong ayeh, le murung magulla zu ari, kangni kwa keminiya woro lih ni luah. ¹⁵Nibiyeni ya alahmagulle ya akumna ba enna, bayeriteng, beni njiri yeriteng le agh ashi lahamagulle. Ni njummo deshiya, bwa nyha ye dengshini ba enna agh. ¹⁶Ninani Ngi meshilini, „Yeriteng wara irrtenna, keminiya a jenna yeriteng le ba enna ye, na ogha ateng le ya.“¹⁷Ke ateng le abayeriteng ni waß olollo ah oghi dudung wor jollo le murung ni kwa agh antira abayong manangna. ¹⁸Yeriteng wara gibura luah, keminiya bayong mashihra mwoh logle biyi maßorna dudung.

10

¹Ninga mama luoh ngiyi ki tigni murun ki dum ma, ninani boriyo fitong ki gani yeriteng ni gullo. ²Ke kunyahli bayeriteng nga njiri malih, keminiya kunyahli baboriyo nga njiri makatang. ³Ngha bahngaha ki ginya muri njirere ya, dengshele shingrina, ki dummi beni kwa agh ih ini bahngaha. ⁴Ngha pagha le gmurung logha ari yong agh, ka dag tumo lo agh. Olollo ki gan nongshi yahlula magulla. ⁵Gimashihra nga nhang nshinna anjikara, anjah boriyo ni ki pura abin amurung agha: ⁶Ayangha apih abahngaha agkunduna magulla, deshiya abakumo teya apah yang gullo makyenina. ⁷Nshinna aguro ki kogwa apiri, ni amunamurung ki ginya anzali ninga aguro. ⁸Ke beni mwoh tuntuli ya ki ka kpah ayeh, ni beni kwa kag tisho agh yuoh ka nummi. ⁹Beni ki wam atahli ya ihka tighi piye, ni beni te koriyi ngung nga ih tig muri a gani ri. ¹⁰Ngha ndollong ni tebba agh, le bwa ni wol kunni ya agh, le dig ihka pag tumo niiritena dudung. Keminiya yeriteng ki zuni buhro ate lihdung. ¹¹Ngha yuoh numbang kedebang apag mußburi, le buhro ni mang ari mußburi ye, keminiya ngotokun baboriyo ka lih bang. ¹²Atenana kun bayeriteng nga ni boro, keminiya ngotokun bahngani ka wolli. ¹³Ninga mama bahngaha ki soßni tenana agh, teng manangna ki pur ghang, le ni nzumo le teng mashihra ki pur nhang. ¹⁴Bahngaha ki tangshi atenana, keminiya bwa nyha yeri ga ki zu agh. Yang gire wo yeri ga ki zu a njummo agh? ¹⁵Ke gani le ababoriyo ki

ganshi yang, ninani ni ayeri njinjere ki igna lah agh.¹⁶Gi- enna ni ni weh, nga murung le yong nga mun kyena ni ya, le nga abakundunna le yong logshi pag njibunno ni beri! ¹⁷Keminiya mosso ni ni weh, nzali, nga murung le yong nga muna bayong magulla ni ya, le nga abakundunna le yong lih akunbang mabwa agh, ate irritenna, nyha te mbahra agh!¹⁸Atema bihzuh ni ke muri kagni ki sulla ayeh, le atema bung ni nyha ki pagtumo agh ah ke kangna ki surro.
¹⁹Abayong pag gilih te lollo, mbah ki zuni binmurubang te usulo, le bolo ki dungshi alla ni kwa'agh.²⁰Ka nyom murung nga, ko ayahlo agh, ka nyomma abakumo ayeh binnongho log agh. Ate minya ni akuliya ka tol ateng lo; ba kwa gung nga nghan agh ihka meshiyi atenana.

11 ¹Ntutii brodi lo amuri amuru, ate aka kumi dshili anjum akara dudung, ²Gabi ni abwa tongbahri ko tongbitahro, ate ma ni yeri agikonna ni ki zu amuri ngunnjah. ³Nga nlagiri dungshi ni murukuli, le asugli mur yang angunnjah, le nga ngungkpah nji-ebbe ko njigangra, bah kwa ngungkpah nga agh, beh ni ihka nongha.⁴Beni ki shinari gung agh ni ih jamgiri ya, ke beni ki shinari nlagiri ya ni tolgisoro agh. ⁵Ninga mama ni ayerini njele gung nga agh, alle niyellang ni muh le muna ki gulli ayeh ngih ya, ninani dshili na awo yerini tumo le Kulli ya, beni pagha agiri kwa'agh.⁶Ni berile jamma anjijamma lo; ha kenna akapolla, pag tumo nib oh ninga mama ah alla, ate ni yere manyeni ki pagha, alle ma beri ko ma kapolla, ko mama ko mamowo, ko alle kwa le yang ka pag mabwa. ⁷Njteng agh poshibang nga piem, gimaborna ni ate njung ka shin kara. ⁸Nga bwa dignjah abogho dudung agh, dey ihbi pag binmurubang ari yang kwa, keminiyadey ih dengshe amuri zu le akara ma pinna, ate ma aka gowo. Ga kwa ki zu agh manangnani.⁹Mpag binmurubang, yong abasadena, a logho le yong, dey kunyahli yong ihbi pag binmurubang ari akara ma logho le yong. Al agiamborna ni kunyah lo tol agh, ni agah kwa anjioh ka shin nga. Teya, yere ihle Kulli ka zu ni weh anjuoh ate agah kwa ni ya. ¹⁰Piriyi yahlulla akunyah lo, ni jen konno ni kwa agiro agh, atema adenna ni irritena le ya manangnani.

12 ¹Deshiya dengshini Bapagwo ari akara basadeng lo, kedebang akara ma gani ki zu, ni kedebang abogho ki zu wo mama aka nah, "Nya ngi og bore ya"; ²pag ga anji poshibang le kara ni shienri ni amunashienri ki ingna, ni nlagiri ma pinna ki year anjum murukuli.³Ini ki pag kunbang ni abalel lahmurung ka koshiyo, ni aba irritenna ka kogro, ke amehna ki goggiri ya ka kassa atema ayangha fitong, ni abeni ki shin bang ri gbele ni ki shin bang yarata agh.⁴Ini ka pag kunbang nga akunkangna agira amuri njijere, ni gih goggiri ka tangha njeh, nga abuna ki koshiyo ari buwa minya, ke tuhngya le amunangallang ka pollo.⁵Ini ka pag kunbang nga abuna ka bang ngobbong le adingli ni agingobong amuri njinjere, nga ngung almond pagna aposse, ni nga makparung non yang ari, nga tollo kpah agh. Le bwa wara a liye ma kikenne le aba buwa agh ki woro ginya amuri anjijere.⁶Dengshini Bagillo kedebang nguri gifugna poshina ki kassa, ko koro gifugna yiyilling ki wamma, ko kubih ki meshe a mapiyo le, ko nguri togmuru kit uh atumuru, ⁷kedebang kikiri ki nyere amuri ngunnjah abah pur nga nghan, ke bongho ki yere abin Kulli ni pih ye agh.⁸"Manangnani! manangnani! nah le ba'aliyigiri. "gah kwa'agh manangnani! ⁹Ke ba'aliyigiri nga ni yeriteng ni aliyi abwa yerigiri. I billiyi ni tuntegiri ni tigha njere ma angulliteng dudung.¹⁰Ke ba'aliyigiri al te nyonglo ni pag tummo kpanana, ateng yarata ma njiteng. ¹¹Ke ateng le abayeriteng nga ninga agnibang. Ninga akusa ni ingni ki limma ihni ateng le amagulla ari kpaaba angulliteng le yang. Mama lelgiri mwoh wabba.¹²Munang, diglyem ari agiri dudung, ke pagha ni agibomteng dudung nyha malla agh, ke billiyigiri dudung ki zuni mashi rung.¹³Ke malla le atenana ni nummo ni ga kwa'agh awara a oghi ya, ille dгна aka bang Kulli ni bol alaghale, ate ga ni pag tumo le bayong mashinshin. ¹⁴Ate Kulli ka zu agipagna ni kwa agh a njuoh, kpaani ga kwa asongriya, alle maborna ko mashihra.